

New Professionals innen arkiv og dokumentasjonsforvaltning – en komparativ undersøkelse av norske og internasjonale forhold

Janny Sjøholm, rådgiver, Interkommunalt arkiv i Hordaland.
Janny.sjaaholm@gmail.com/janny.sjaaholm@ikah.no

Innledning

Arkiv- og dokumentasjonsforvaltning er en fagdisiplin som kontinuerlig utvikler seg i takt med teknologiske fremskritt og endringer i informasjonslandskapet. I en stadig mer globalisert verden er det viktig å forstå de spesifikke utfordringene og mulighetene som møter "New Professionals" innenfor denne sektoren, både på nasjonalt og internasjonalt nivå. Som nyutdannede og nylig ansatte, tilfører disse fagpersonene nye perspektiver og oppdatert kompetanse. Men hvordan sammenligner norske New Professionals seg med sine internasjonale kolleger, spesielt med hensyn til demografi, utdanning, ansettelsesforhold og tilgang til karriere- og utviklingsmuligheter?

Denne artikkelen baserer seg på funn fra en undersøkelse gjennomført av medlemmer av International Council on Archives (ICA) New Professionals Programme i 2022. Dataene fra denne undersøkelsen er brukt til å sammenligne norske og internasjonale forhold. Gjennom denne analysen vil vi belyse viktige

forskjeller og likheter i hvordan denne profesjonelle gruppen etablerer seg, utdanner seg og utøver sitt virke i ulike kontekster. Å anerkjenne og forstå deres forhold og utfordringer gir rom for kontinuerlig forbedring og utvikling i feltet.

International Council on Archives' New Professional Programme

International Council on Archives (ICA) er en internasjonal ikke-statlig organisasjon som dedikerer seg til bevaring, forvaltning, utvikling og bruk av verdens arkiver og dokumentarv. I tillegg søker ICA å fremme internasjonalt samarbeid blant arkiver og arkivarer. Organisasjonen ble etablert i 1948.¹

Medlemskap i ICA er åpent for både nasjonale og internasjonale organisasjoner, faggrupper og enkeltpersoner. ICA har omtrent 2000 medlemmer, hovedsakelig institusjonelle, fra 161 land og territorier, og er den største interesseorganisasjonen for arkiv i verden.²

I 2014 etablerte ICA "New Professionals Programme" med det formål å engasjere fremtidige ledere innenfor arkiv- og dokumentasjonsforvaltningsfeltet. Målet med er programmet var å oppmuntre "New Professionals", altså studenter og ansatte med opp til fem års erfaring, til å bli aktive medlemmer av ICA og engasjerte fagfolk som kan bidra til å fremme internasjonalt samarbeid både nasjonalt og internasjonalt. Programmet har også som mål å utvikle og dele ressurser for å støtte det internasjonale fellesskapet av New Professionals.

Hvert år velges seks søkere fra hele verden ut til å bli "Active New Professionals". Vervet har en varighet på omtrent ett år.³ I fjor ble jeg utvalgt som en av seks deltakere i programmet. Som del av programmet skal man utvikle et fellesprosjekt som støtter opp under "the new professional community".⁴ Min kohort valgte å gjennomføre en undersøkelse av forholdene for New Professionals innen arkiv og dokumentasjonsforvaltning.⁵

Metode

Jeg har anvendt dataene fra undersøkelsen av New Professionals innen arkiv og dokumentasjonsforvaltning utført av Chacon mfl. (2023) til å sammenligne forholdene blant norske New Professionals og internasjonale New Professionals.⁶

Formålet med undersøkelsen fra 2022 var å undersøke hvem New Professionals innen arkiv og dokumentasjonsforvaltning var som gruppe. Undersøkelsen hadde et spesielt fokus på demografi, utdanning, ansettelsesforhold, muligheter for karriere- og profesjonell utvikling samt kjennskap og forventninger til interessegrupper.⁷

Undersøkelsen bygget på en lignende studie utført av New Professionals-kohorten i 2016, med reviderte spørsmål. Etter at den engelske versjonen av spørreskjemaet var ferdig, ble det oversatt til kinesisk, fransk og spansk for å inkludere et bredere utvalg av respondenter.

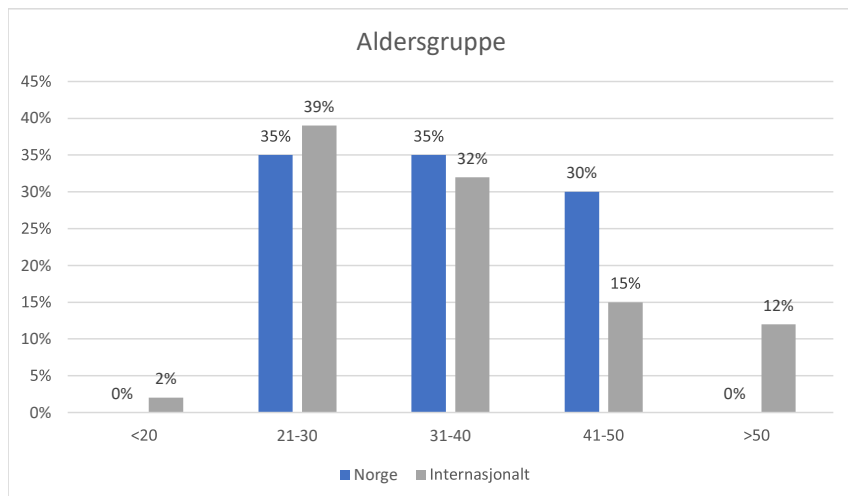
Undersøkelsen ble lansert den 7. juni 2022 og var tilgjengelig online frem til 15. juli 2022. Spørreskjemaet ble distribuert gjennom ulike kanaler, inkludert sosiale medier, e-postlister, webinarer, ICAs nettsider og personlige nettverk, med mål om å nå et bredt spekter av deltakere på internasjonalt nivå.⁸

Totalt ble det mottatt 180 gyldige svar fra New Professionals i 43 ulike land. Av disse svarte 23 personer fra Norge, som utgjør omtrent 13% av den totale responsen.⁹ Dette er en verdifull datamengde som gjør det mulig å analysere og sammenligne forholdene for norske New Professionals med deres internasjonale kolleger.

Funn

Demografi

Undersøkelsen fra 2022 tok sikte på å identifisere hvem New Professionals innenfor arkiv og dokumentasjonsforvaltning var. Demografi er ett punkt som kan gi svar på dette.



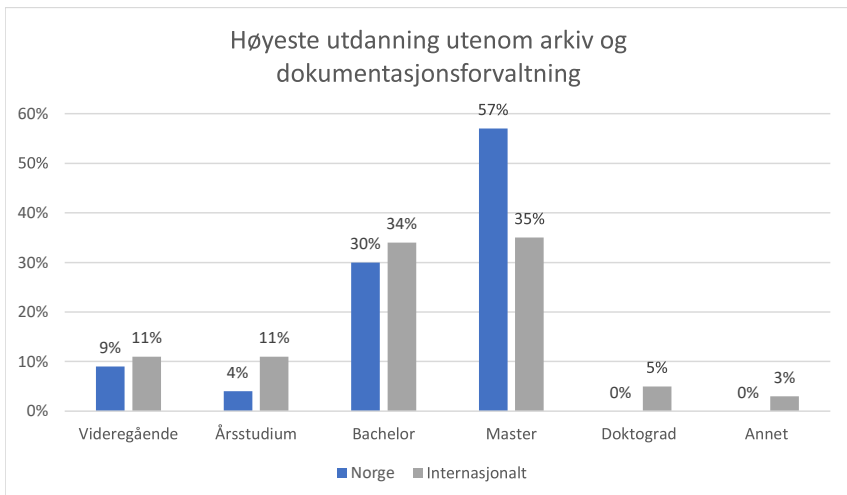
Et slikt demografisk punkt er alderen til deltakerne. ICA definerer New Professionals som studenter eller ansatte med opp til fem års erfaring.¹⁰ Blant nordmennene mottok vi ingen svar fra personer under 20 år eller over 50 år, i motsetning til internasjonalt. Det var en generelt lav respons fra de under 20 år, som hovedsakelig ville vært studenter. I aldersgruppene 21-30 og 31-40 år, lå Norge nokså likt med de internasjonale resultatene. Imidlertid mottok vi dobbelt så mange svar fra aldersgruppen 41-50 år i Norge. Dette kan indikere at en større andel nordmenn starter karrieren sin i arkivsektoren senere i livet, kanskje etter en annen yrkeskarriere. Samlet sett viser dette at det i Norge finnes New Professionals i aldersgruppen fra 20-årene til 40-årene, mens det internasjonalt noe mer variasjon, men sentrert rundt 20- og 30-årene.

Utdanning

En annen viktig aspekt som er avgjørende for å forstå hvem New Professionals er og hva de engasjerer seg i, er knyttet til utdanning. Både hvor mange av New Professionals som studerer, hvor mange som kombinerer studier med arbeid og utdanningsnivået til New Professionals er viktige aspekter av dette.

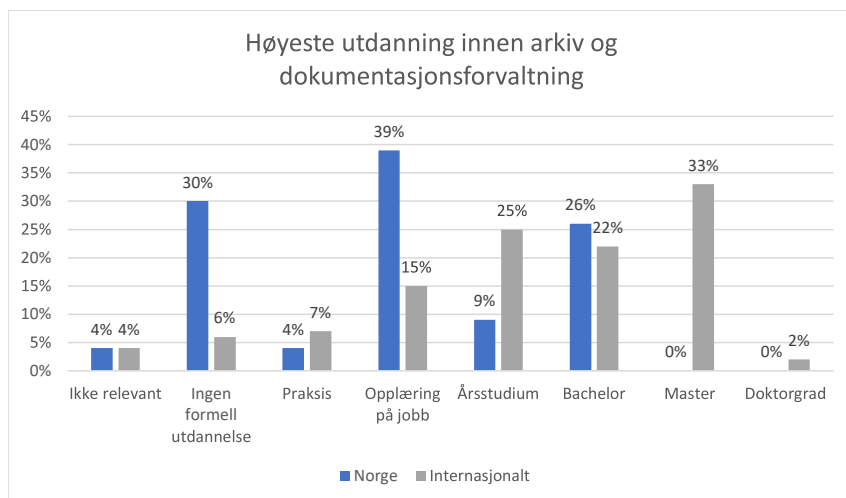
Undersøkelsen tok blant annet for seg deltakernes høyeste utdanningsnivå, sett bort fra utdanningen innen arkiv og dokumentasjonsforvaltning. Sammenlignet med internasjonale resultat, er det en likhet i andelen som har videregående utdanning som sitt høyeste nivå. Imidlertid har vi flere respondenter med mastergrader i Norge enn det internasjonale gjennomsnittet. Dette fenomenet kan delvis forklares ved at Norge tidligere ikke hadde et særskilt utdanningstilbud innenfor arkiv- og dokumentasjonsforvaltning på masternivå før i 2020, noe som bidrar til at mange nordmenn har oppnådd mastergrad i andre fagområder.¹¹ Det er også interessant å påpeke at ingen av de norske respondentene hadde doktorgrad, i motsetning til det internasjonale utvalget. Samlet sett kan vi konkludere med at hele 91% av nordmennene har en form for høyere utdanning, noe som indikerer at New Professionals i vår sektor er en høyt utdannet gruppe. Internasjonalt lå dette på 85%, altså litt lavere.

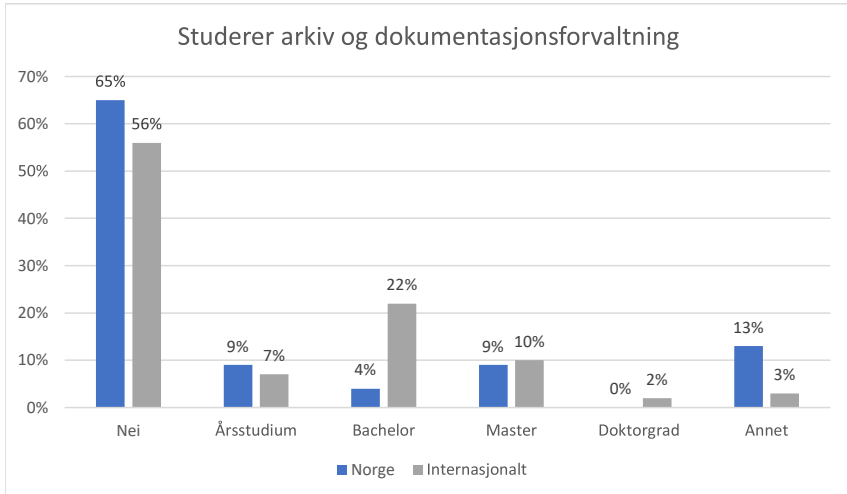
Et annet aspekt er deltakernes høyeste utdanningsnivå innenfor arkiv og dokumentasjonsforvaltning. Ingen av de norske respondentene hadde doktorgrad eller mastergrad i arkiv og dokumentasjonsforvaltning. Som nevnt var ikke dette



er tilbud før i 2020, noe som bidrar til å forklare hvorfor dette tallet er så lavt. Andelen med bachelorgrad var derimot noe høyere i Norge, mens andelen med årsstudium er lavere enn de internasjonale resultatene. I Norge finnes det nå tre ulike institusjoner som tilbyr bachelorgrad innen arkiv og dokumentasjonsforvaltning; OsloMet, NTNU og Universitetet i Tromsø.¹² En lavere forekomst av norske respondenter med årsstudium kan skyldes en viss språklig forvirring blant respondentene, da noen opplyste å ha fullført årsstudium selv om de ikke krysset av for dette. Det er mulig at bruk av termen ”diploma” på engelsk kan ha ført til denne forvirringen. Det er også bemerkelsesverdig at en betydelig andel av de norske respondentene enten ikke har høyere utdanning innenfor arkiv og dokumentasjonsforvaltning, nemlig 65%. Internasjonalt er ligger dette på 32%. Dette representerer en av de mest fremtredende forskjellene som studien har avdekket. Norge har en mindre etablert akademisk tradisjon innenfor arkiv- og dokumentasjonsforvaltning, og dette reflekteres tydelig i de observerte tallene.¹³

Tallene fra undersøkelsen gir også svar på hvor mange av respondentene som studerte arkiv og dokumentasjonsforvaltning på undersøkelsestidspunktet. Internasjonalt var det omtrent halvparten av respondentene som var studenter,



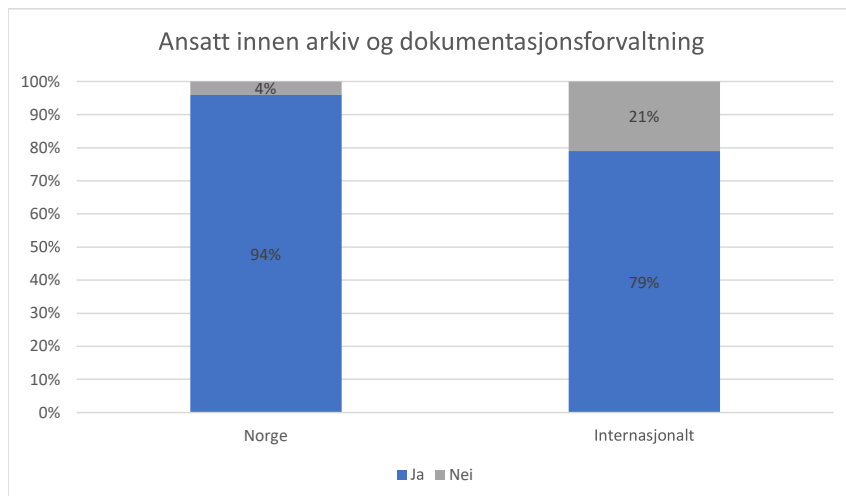


og mange av dem kombinerte studier med arbeid. I Norge er andelen litt lavere, med 35% av respondentene som studerte. Vi ser imidlertid at det er representasjon fra årsstudium, bachelor og mastergrader blant de norske respondentene. De som svarte ”annet” var hovedsakelig personer som studerte årsstudium. Det er også interessant å merke seg at det internasjonalt er en større andel som holdt på med en bachelorgrad, men som vi vil se senere, er det færre i denne gruppen som er ansatt innenfor sektoren.

Ansettelsesforhold

Ansettelsesforhold var et viktig punkt i 2022-undersøkelsen. Hvor mange New Professionals som er ansatt innen sektoren er et viktig aspekt ved dette.

Som tidligere nevnt, var det en større andel internasjonale respondenter som ikke var ansatt innenfor sektoren, nærmere bestemt 21%. Dette kan forklares ved at en høyere andel av de internasjonale studentene var studenter, som ut fra tallene ofte ikke har jobb i sektoren ved siden av studiene. Blant nordmennene var nesten alle ansatt innenfor sektoren, med unntak av 4%. Det som kan konkluderes fra disse funnene er at av de 35% av nordmennene som studerer, kombinerer nesten alle, 31% av de 35%, dette med arbeid. Dette representerer en



betydelig andel og gir interessante data. Det peker også på at selv om mange norske New Professionals ikke har fullført høyere utdanning innen arkiv og dokumentasjonsforvaltning, er det flere som holder på med dette ved siden av jobb.

Karriere og profesjonell utvikling

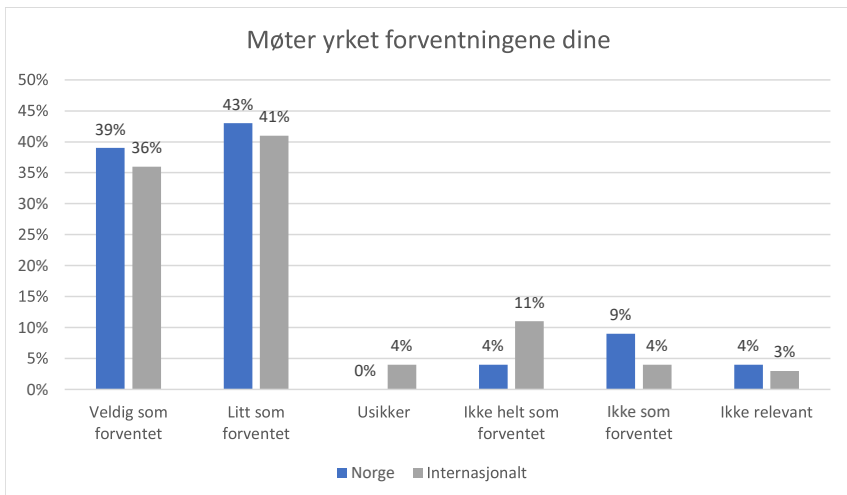
Gitt at respondentene består av studenter og relativt nyansatte, er det av betydning å forstå deres opplevelse av faglig utvikling. Undersøkelsen så blant annet på forventninger til yrket, jobbtilfredshet, om deltakerne mottok tilstrekkelig støtte samt muligheter for utvikling.

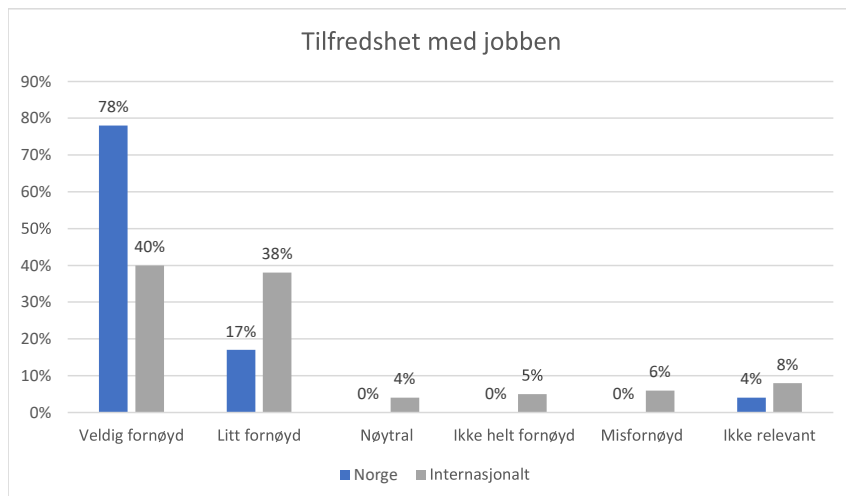
Undersøkelsen tok for seg om respondentenes forventninger til yrket stemte overens med virkeligheten eller ikke. Her var det ikke store forskjeller mellom norske og internasjonale svar. Flertallet svarte at yrket var enten svært eller delvis i tråd med deres forventninger. Norge utmerket seg litt med 9% som ikke mente at yrket møtte forventningene i det hele tatt. Det ville være interessant å utforske nærmere hvem som følte at yrket ikke oppfylte forventningene sine – om det er personer som har studert arkiv- og dokumentasjonsforvaltning før, eller om det gjelder de som kommer fra andre disipliner. Generelt sett har flere internasjonale respondenter utdanning innenfor arkiv- og dokumentasjonsforvaltning,

og dette kan bidra til å forklare hvorfor flere nordmenn føler at yrket ikke oppfyller forventningene i det hele tatt. Til tross for dette svarer 11% av de internasjonale deltakerne, som generelt sett har en høyere grad av høyere utdanning innen feltet, at yrket ikke var helt som forventet for dem heller. Dette tyder på et sammensatt bilde på hvorfor yrket ikke møter New Professionals sine forventninger.

Det er gledelig å merke at til tross for de 13% som føler at yrket ikke innfrir forventningene, er de fleste New Professionals i Norge svært tilfredse med jobben sin. Hele 78% oppga at de var svært tilfredse, mens resten var litt tilfredse. Internasjonalt er New Professionals generelt tilfredse, men ikke i like stor grad som de norske respondentene. Det er noen som ikke er helt fornøyde og noen som er misfornøyde internasjonalt.

Et annet aspekt ved undersøkelsen var om New Professionals mottok tilstrekkelig støtte for sin faglige utvikling, både fra arbeidsgiveren, men også fra interesseorganisasjoner. For norske forhold inkluderer dette organisasjoner som Arkivarforeningen, Norsk Arkivråd og Arkivforbundet.



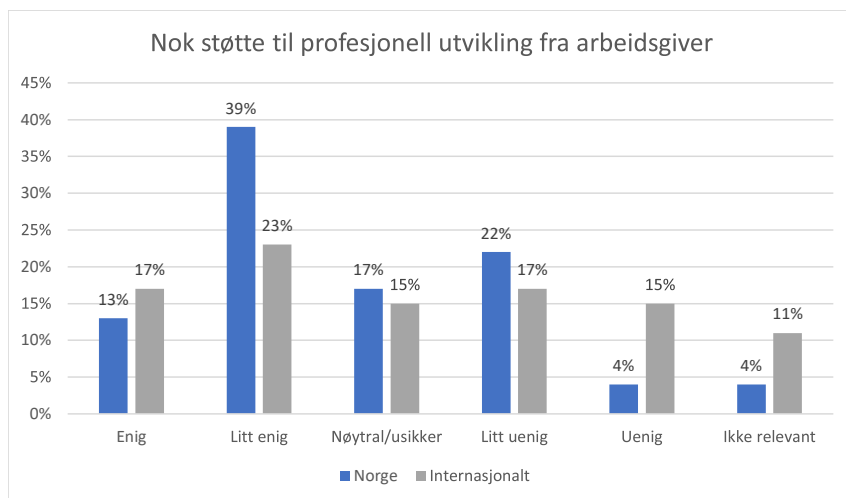


Når det gjelder støtte fra arbeidsgiveren, er et knapt norsk flertall på 52% enige eller litt enige i at de mottar tilstrekkelig støtte. Internasjonalt er denne prosentandelen 40%, så Norge kommer litt bedre ut. Imidlertid er 26% av de norske deltakerne litt uenige eller helt uenige i at de får nok støtte, hovedsakelig litt uenige. Internasjonalt er dette tallet 32%, noe som er noe høyere, spesielt for dem som er helt uenige. Selv om Norge presterer bedre enn internasjonalt, er det fortsatt arbeidsgiverens ansvar å tilby mer støtte til New Professionals. Noen av utfordringene kan skyldes at midlertidige ansettelser er mer typisk for New Professionals, noe som ofte kan begrense mulighetene for utvikling. Basert på denne undersøkelsen, bør arbeidsgivere undersøke muligheter for å tilby flere utviklingsmuligheter for New Professionals.

Når det gjelder tallene for støtte fra interesseorganisasjoner, er disse også noe ulike. For Norge er tallene for interesseorganisasjoner faktisk helt like med tallene for arbeidsgiver når det gjelder enige og litt enige (52%). Internasjonalt har dette tallet gått ned fra 40% til 33%. Spesielt andelen som er enige er en del lavere. Andelen som er usikre og nøytrale er også noe høyere for begge parter. Dette kan tyde på at man kanskje ikke er kjent med hva interesseorganisasjonene tilbyr, og derfor ikke har en klar mening om

dette. For Norge er det 26%, det samme som ved støtte fra arbeidsgiveren, som er litt uenige eller uenige i at de får nok støtte, denne gangen med et mye tydeligere uenige. Internasjonalt er dette 32%, igjen det samme som er misfornøyd med støtten fra arbeidsgiveren. Dette tyder på at også interesseorganisasjonen også kan bidra til mer støtte til New Professionals og mulighets tydeliggjøre tilbudene sine.

Respondentene hadde ulik tilgang til utviklingsmuligheter og utdanning gjennom arbeidsplassen sin. Slike muligheter inkluderer oppfordring til å delta på kurs, ta videreutdanning, tilrettelegging for studiepermisjon og dekning av kostnader. Her har Norge mer positive svar enn internasjonalt. 65% av nordmennene som svarte, sier at de har tilgang til slike muligheter gjennom jobben, mens dette tallet er 50% internasjonalt. Å ha slik tilgang er spesielt viktig tidlig i karrieren, da man ofte blir tildelt oppgaver uten spesiell erfaring eller tydelig karrierevei. Dette kan være en viktig faktor som bidrar til at New Professionals i Norge er mer tilfredse enn sine internasjonale kolleger.

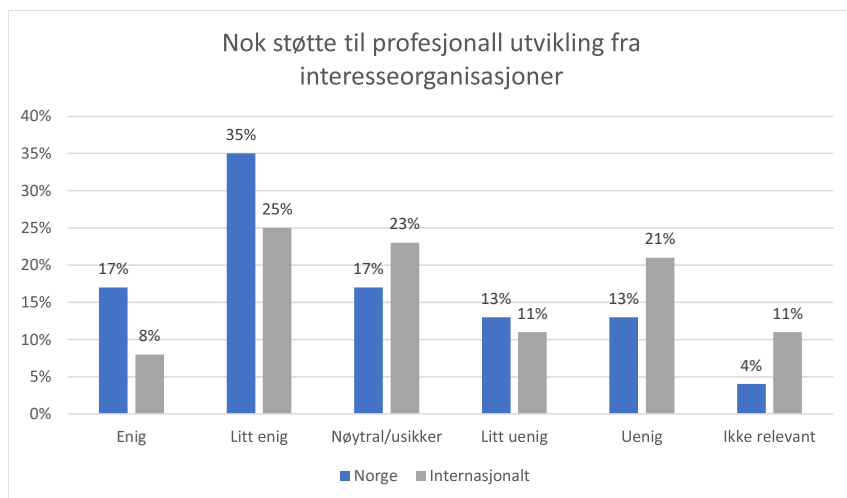


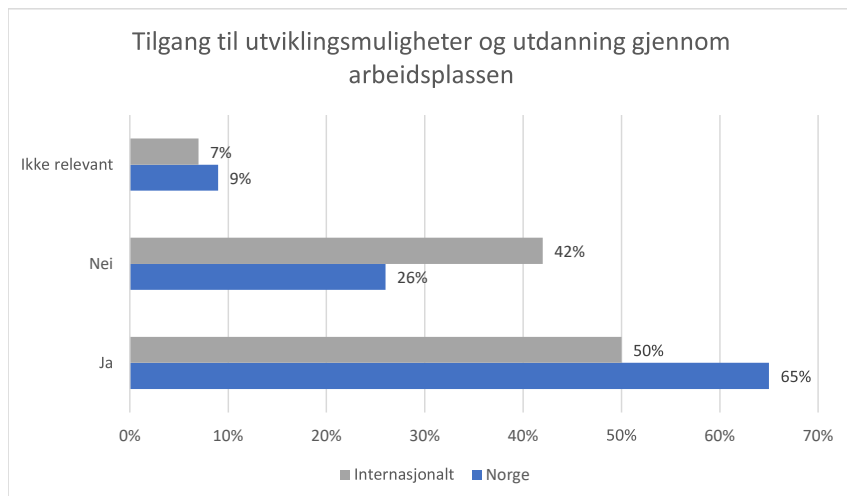
Oppsummering

I denne artikkelen har jeg sammenlignet forholdene for New Professionals innen arkiv- og dokumentasjonsforvaltning i Norge med internasjonale forhold. Gjennom en komparativ undersøkelse av dataene har jeg pekt på flere sentrale funn som gir innsikt i denne profesjonelle gruppen og deres arbeidsforhold.

En av de mest fremtredende funnene er mangfoldet blant New Professionals når det gjelder når deltakerne startet i sektoren. Studien viser at mange i denne gruppen begynner i yrket senere i livet, og aldersspennet varierer betydelig. Spesielt i Norge er det vanlig at New Professionals er konsentrert i aldersgruppen fra 20-40 år. Dette kan indikere at mange nordmenn velger å bytte karriere og forfølge en karriere innen arkiv- og dokumentasjonsforvaltning senere i livet. Internasjonalt ser man større variasjon, men det er flere som starter i 20- og 30-årene.

Et annet viktig funn fra undersøkelsen er utdanningsnivået blant New Professionals. Studien viser at dette er en høyt utdannet gruppe, selv om det i Norge er noe færre som har fullført utdanning innen arkiv og dokumentasjonsforvaltning spesifikt. Mastergradsutdanningen innen dette feltet er spesielt





underrepresentert i Norge. Imidlertid er det vanlig at mange kombinerer studier med arbeid. I Norge er det en høy andel som er i jobb og som også kombinerer dette med studier, noe som tyder på et sterkt ønske blant nordmennene i sektoren om å kombinere utdanning og arbeid.

Når det gjelder arbeidsforhold, viser studien betydelige forskjeller mellom norske og internasjonale New Professionals. I Norge er det en svært høy andel som er ansatt i sektoren, mens det internasjonalt er flere som ikke er ansatt innenfor arkiv- og dokumentasjonsforvaltning. Dette kan forklares med at flere internasjonale deltakere er studenter, og dermed ikke har startet arbeid innenfor sektoren enda.

I forhold til yrkesforventninger og tilfredshet med jobben, er det bemerkelsesverdig at de aller fleste New Professionals, både i Norge og internasjonalt, opplever at yrket møter deres forventninger. Spesielt i Norge er det en høy grad av jobbtilfredshet blant respondentene. Dette kan delvis forklares av den støtten de mottar, både fra arbeidsplassen og interesseorganisasjoner.

Samlet sett gir denne studien verdifull innsikt i New Professionals innen arkiv- og dokumentasjonsforvaltning og deres arbeidsforhold. Disse funnene kan

bidra til å informere fremtidige tiltak og retningslinjer for å støtte og utvikle denne yrkesgruppen både nasjonalt og internasjonalt. Det er tydelig at det er enkelte forskjeller mellom norske og internasjonale New Professionals, og det er viktig å ta hensyn til denne variasjonen når man utformer strategier for karriereutvikling og kompetanseheving innenfor arkiv- og dokumentasjonsforvaltning.

Noter

- 1 ICA, «ICA: 75 years of international influence.»
- 2 ICA, «The International Council on Archives.»
- 3 ICA, «About the New Professionals Programme.»
- 4 ICA, «About the New Professionals Programme.»
- 5 Chacon mfl. «ICA New Professionals Survey 2022», 4-5.
- 6 ICA, «ICA New Professionals Programme Projects.» Datasettet er tilgjengelig for nedlastning på denne nettsiden.
- 7 Chacon mfl. «ICA New Professionals Survey 2022», 4-5.
- 8 Chacon mfl. «ICA New Professionals Survey 2022», 5-7.
- 9 Chacon mfl. «ICA New Professionals Survey 2022», 8.
- 10 ICA, «About the New Professionals Programme.»
- 11 Jenssen og Soknes, «Arkiv og Dokumentasjonsforvaltning», 145.
- 12 Jenssen og Soknes, «Arkiv og Dokumentasjonsforvaltning», 167.
- 13 Jenssen og Soknes, «Arkiv og Dokumentasjonsforvaltning», 177-178.

Referanser

- International Council on Archives, «About the New Professionals Programme.» <https://www.ica.org/en/about-the-new-professionals-programme>
- International Council on Archives, «ICA: 75 years of international influence.» <https://www.ica.org/en/the-international-council-on-archives/ica-75-years-of-international-influence>
- International Council on Archives, «The International Council on Archives.» <https://www.ica.org/en/the-international-council-on-archives>
- International Council on Archives, «ICA New Professionals Programme Projects.» <https://www.ica.org/en/ica-new-professionals-projects>
- Jensen, Lars Christian og Torun Stegtan Soknes. «Arkiv og Dokumentasjonsforvaltning – Mastergrad og forskningsfelt» i *Norsk Arkivforum* 27 (2021).
- Vargas, Gina Chacon, Janny Sjäholm, Susannah Tindall, Lerato Tshabalala, Laura Yturbe Mori, Oscar Zamora Flores, «ICA New Professionals Survey 2022.» *International Council on Archives*. 2023. https://www.ica.org/sites/default/files/2021-2022_final_report.pdf